

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. V. Quomodo se gerat Confessarius cum obligato ad restituendum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

cifus sit Cajus.

Dixi tamen, transmissa secunda parte antecedentis; quia Lugo sect. 13. disp. 17., Fagund., Tambur. lib. 6. cap. 4., & alii apud Dian. part. 9. tract. 4. resol. 31. quamvis concedant, quod in primo casu teneatur ad restitutionem, qui volens comburere domum Petri, comburit domum Caji, negant tamen, quod ad restitutionem teneatur in secundo casu, qui volens occidere Petrum inimicum, occidit Cajum amicum. Et assignant disparitatem, quia in casu de homicidio error est circa substantiam actionis, siquidem non intenditur occisio hujus hominis, videlicet Caji: Econtra in casu de incendio error non est circa substantiam, sed circa circumstantiam actionis, nam vere intenditur incendium hujus domus, & solum erratur circa dominium illius, putatur enim, quod sit Petri inimici, cum sit Caji amici; quare cum incendium hujus domus sit voluntarium, parit onus restitutionis, & cum homicidium Caji sit involuntarium, non parit onus restitutionis, nec parit irregularitatem, aut excommunicationem, si Cajus esset Clericus; Quia tamen non est admodum delinquentibus indulgendum, ideo in praxi amplectenda libentius est opinio communior Bonac., & aliorum dicentium in utroque casu dari onus restitutionis, & per homicidium Clerici amici loco inimici contrahi irregularitatem, & excommunicationem.

ARTICULUS V.

Quomodo se gerat Confessarius cum obligato ad restituendum?

- I. Nequit cura sacrilegium absolvi, qui non vult restituere statim totum, quod potest.
- II. Num possit permitti dilatio restitu-

tionis ob lucrum, quod a debitore speratur sine damno creditoris? Debet quidem hac in re Confessarius accommodare se opinioni probabili penitentis.

- III. Debitor volens restituere, dum est in articulo mortis, non potest hereditibus committere, ut restituant, si potest tunc ipse restituere.
- IV. Restitutio facienda est a penitente antequam accedat ad Sacramentum Penitentiae. Quod si ea non possit fieri, nisi post aliquod tempus, non est deneganda absolutio.
- V. In jure solum pro foro externo precipitur, ut non impendatur absolutio a censuris non premissa satisfactione.
- VI. Qui promisit restituere statim, & non stetit promissis, non est de facili iterato absolvendus, multo minus tertia, aut quarta vice.
- VII. Teneatur ipse Confessarius restituere, si positive deobligavit culpabiliter penitentem a restituendo: Quod si culpabiliter solum omiserit illum monere, & Confessarius sit Parochus, qui ex officio teneatur confessiones audire, adhuc ipse probabiliter teneatur restituere, Et probabiliter etiam alii Confessarii.
- VIII. Parochus, si non moneat penitentem de restitutione facienda, ad restituendum ipse obligabitur ex levi culpa juridica; Alii vero Confessarii solum ex culpa lata.

I. **Q**Uaeritur primo, An possit absolvi, qui non vult statim restituere, quod potest?

Respondeo negative: Immo si absolutio impendatur, est nulla, & committitur sacrilegium, nisi bona fides excuset. Ratio est, tum quia ex Reg. juris in 6. Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum; tum etiam quia qui retinet rem alienam invito domino, actualiter peccat, sed qui a-

Equaliter peccat non est absolvendus, & committitur sacrilegium, si absolvatur; ergo &c.

Hinc sequitur primo, non posse absolvi, qui non vult statim ac commode potest restituere totum debitum, sed solum partem, (nisi pars, quæ remanet, sit levis,) etenim velle retinere partem notabilem rei alienæ invito domino est pariter actuale peccatum mortale.

II. Sequitur secundo, nec posse absolvi, qui vult aut restituere per partes, aut post aliquod tempus, cum possit commode statim restituere totum. Et ratio est eadem. Et quamvis Hostiens. putet posse aliquam dilationem permitti, quando creditor ex dilatione nihil detrimenti est passurus, & debitor ideo differt, quia ex dilatione sperat magnum aliquod emolumentum, quin exponat se periculo non amplius restituendi; Nihilominus communiter Doctores docent, restitutionem faciendam esse statim juxta dicenda quæst. 4. art. 3.; quia creditor regulariter est rationabiliter invitatus talis dilationis factæ ex eo præcise capite, quod debitor speret emolumentum ex re aliena. In eo dumtaxat casu Sotus putat permitti posse restitutionem fieri per partes, quando scilicet debitor credit se aut non posse, aut non teneri ad totum simul restituendum. Quod si hanc credulitatem habeat, debet solum Confessarius illum advertere, ne animam suam decipiat; nisi forte Confessario evidenter constaret impossibilitatem illam esse inanem, & apparentem; tunc enim non debet illum absolvere: Quod si ex opinione probabilis pœnitens putet hic, & nunc se non teneri, debet Confessarius accommodare se opinioni pœnitentis, si vere talis opinio sit probabilis, quamvis ipse contrariam sententiam sequatur. Ratio est, quia quando pœnitens est rite dispositus,

debet absolvi; Est autem rite dispositus, si opinionem probabilem sequatur, quod non debeat restituere; ergo tunc absolvi debet.

III. Sequitur tertio, nec posse absolvi, qui vult differre restitutionem ad articulum mortis; aut si existens in articulo mortis, & potens commode per se ipsum restituere, mandat hæredibus, ut restituant: Nisi forte aliquando certo credatur id melius ab hæredibus faciendum, (quod tamen raro accidit) vel nisi restitutio in illo articulo facta pariat aliquod scandalum, aut periculum manifestandi delictum moribundi.

IV. Quæritur secundo, An, & quoties possit absolvi, qui promittit Confessario statim restituere, & deinde non restituit?

Respondeo, certum esse, quod impotens restituere absolvi debeat, si doleat de peccato, & proponat restituere, cum commode poterit. Qui tamen restituere poterit statim, profecto debuisset restituere antequam ad pedes Confessarii accederet, quia quælibet dilatio restitutionis, invito rationabiliter domino, est peccatum actuale; qui autem accedit ad sacramentum Pœnitentiæ, debet accedere immunis a quolibet peccato actuale. Quod si non advertens ad hanc obligationem non differendi amplius restitutionem, accedat ad Confessarium, doleat ex corde, & promittat statim post confessionem se restitutum, prima vice est absolvendus; nisi prudenter timeatur, aut quod non habeat verum propositum, aut quod non sit restitutus, unde melius sit illum dimittere, ut prius restituat, si restitutio statim fieri potest, & deinde ad absolutionem accedat: Si vero restitutio non potest fieri, nisi post longum tempus, non debet sine absolutione dimitti, quando habet verum propositum: Et hæc est praxis Ecclesiæ; tum quia speratur il-

lum facilius restitutum post gratiam absolutionis; tum etiam quia aliter exponitur periculo, quod non redeat ad Sacramentum Pœnitentiæ, & sic privetur magno fructu spirituali.

V. Neque obstat, quod Trident. sess. 25. cap. 12. præcipiat, ne absolvantur non solventes, aut impediētes decimarum Ecclesiis debitarum solutionem, nisi plena restitutione secuta; Nam Trident. loquitur de absolutione a censura in foro externo ob tale delictum inflicta; in hoc enim, & similibus casibus, in quibus scandalum oriretur, si delinquentes ante restitutionem ad Sacramenta reciperentur, præmitti debet restitutio: Et ideo in cap. *Quia, De Usuris*, prohibentur admitti ad communionem altaris usurarii manifesti, nisi prius restituant, aut idoneam dent cautionem de restituendo.

VI. Qui tamen semel absolutus cum promissione statim restituendi, deinde non restituit, non est facile iterum absolvendus ante realem restitutionem, sed cum eo agendum, sicut cum eo, qui promisit dimittere, verbi gratia, concubinam, ac vitare occasionem peccati, & deinde non vitavit. Si tamen iterum appareat magnus dolor, & firmius propositum, potest secunda vice benigne absolvi, ex Navar., Paludan., & aliis contra Cajet., Antonin., Armit.; Immo nonnulli etiam concedunt cum Valent., Ledesm., Sayr., Navar. contra communiorem, quod possit etiam tertia vice, & aliquando adhuc quarta absolvi, memores fragilitatis humanæ; eæ enim possunt circumstantiæ concurrere, & signa doloris apparere, ut non videatur pœnitens hic & nunc indignus absolutione, quamvis alias in proposito defecerit.

In praxi tamen rarissime hac doctrina utendum est, quia nisi restituat priusquam iterum ad Sacramentum accedat, qui alias in proposito defecit,

impossibile moraliter est, quod habeat verum propositum restituendi statim post confessionem; Sicut dicitur de concubinario, nisi prius concubinam dimittat: Restitutio enim, & concubinæ dimissio præcedere debent Sacramentum; quod si prima, & secunda vice per accidens non præcedant, difficillimum est, quod tertia vice habeatur verum propositum restituendi, quin præcesserit restitutio. Quare blasphemare, & alia huiusmodi peccata, quæ dependent a fragilitate humana, & in subito impetu, & caloris æstu committuntur, fieri possunt sæpe post verum propositum non relabendi, & ideo possunt sæpius absolvi, qui in hæc peccata sæpius relabuntur, non tamen qui non restituit, aut concubinam non dimittit, cum huiusmodi peccata non ex fervoris æstu, sed veluti consilio committantur.

VII. Quæritur tertio, An Confessarius non obligans pœnitentem ad restitutionem, ut debet, teneatur ipse restituere?

Respondeo, certum esse, quod teneatur, si mala fide positive illum debilitet; Si vero solum omittat monere pœnitentem de obligatione restituendi, quando speratur fructus, sive non moneat ex malitia, eo quod directe intendat, ne pœnitens restituat, sive ex ignorantia crassa, seu ex negligentia, & lata culpa, probabile est ex Valent., & Bonac. disp. 1. quaest. 2. punct. 2., quod non teneatur ipse restituere, quamvis Confessarius sit Parochus, qui ex officio, & iustitia teneatur instruere pœnitentem: Ratio est, quia non tenetur ex iustitia curare bonum temporale creditoris, sed solum bonum spirituale pœnitentis.

Sed communior, & probabilior sententia Rosel., Navar., Sayr., & aliorum docet, quod ad restitutionem teneatur ipse Confessarius, etiam quando omittit mala fide monere pœnitentem.

ntem de obligatione restituendi, si Confessarius sit Parochus, qui ex iustitia tenetur confessiones audire. Ratio est, quia huiusmodi Confessarius, (sicut etiam quicumque ex proprio munere confessiones audit) utpote medicus spiritualis, tenetur ex iustitia curare morbos peccatorum; inter quos præcipuus est damnificatio iniusta proximi; ergo si hoc non faciat, tenetur restituere damnum ex tali omissione secutum.

Nec refert, quod tale damnum non veniat in pœnitentem, cui per se est obligatus ex iustitia, sed in creditorem, cui tantum est obligatus ex charitate. Nam, ut bene notat Petrus Navar. cum Sayr., ex intentione fidelium assignantium decimas Ecclesiæ, immo etiam ex intentione Ecclesiæ committentis Sacerdotibus officium Confessarii, illud non datur solum ad salutem animæ pœnitentis, sed etiam quod curam habeat, quantum fieri potest in illo iudiciario foro spiritali, damnorum Reipublicæ, & injuriarum vitandarum, unde ad restitutionem tenetur, si hanc curam non habeat: Sicut iudex si liberet bannitum, quem scit probabiliter facturum multa alia damna, tenetur ad restitutionem damnorum, quia in foro contentioso officium habet non solum puniendi delicta, sed etiam procurandi, ne ex delictis impunitis alteri damnum sequatur.

VIII. Præterea quamvis confessarius non teneretur ex officio immediate,

& directe curare bonum temporale creditoris, tenetur tamen mediate, & indirecte, quatenus tenetur efficere, quantum in se est, ne pœnitens alios damnificet; quod satis est ad incurrendam obligationem restituendi damnum secutum ex omissione monitionis; quia satis est, ut ipse peccet contra iustitiam; Illud enim damnum non aliter ad culpam Confessario imputaretur, nisi quia hic non facit, quod debet facere ex officio; hoc autem est peccare contra iustitiam: Sicuti quamvis quilibet solum ex charitate, non ex iustitia teneatur vitare damnum proximi; nihilominus, si illud inferatur a filio, vel servo, vel animali Titii culpa sua, tenetur Titius ad restitutionem; quia ex officio, & iustitia tenetur immediate, & directe curare, ne filius, servus, vel animal damnum faciant, & mediate, ne alii damnum patiantur. Quare tam Episcopus, Parochus, aut Curatus, qui exercent munus confessarii cum stipendio, quam alii, qui sine stipendio confessiones audiunt, tenentur in casu adducto ad restitutionem; cum hoc solum discrimine, ex Sylvest. apud Suar. de Pœnit. disp. 32., quod illi, qui stipendium accipiunt, cum exercent officium etiam in utilitatem propriam, tenentur ad restitutionem, etiam quando ex levi juridica culpa omittunt obligare pœnitentem: alii vero qui exercent munus præcise in bonum pœnitentis, tenentur solum de culpa lata, prout explicavimus articulo superiori.